

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«28» липня 2020 року

№ 60/14-рк/к

м. Київ

За реєстром (8 шт.)

Про припинення дій, які містять ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Північним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України [попередня назва - Київське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України] (далі – Відділення) здійснюється розгляд справи № 26/60/28-рп/к.20 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення схожих дій на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій, зокрема в діях суб'єктів господарювання, які здійснюють реалізацію продуктів харчування через власні торгові мережі та стрімко підвищили ціни на продукти харчування тривалого зберігання та овочеві культури під час запровадження загальнонаціональних обмежувальних заходів, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16 березня 2020 № 215) [далі – Постанова], (далі – Заходи).

Так, під час запровадження Заходів, внаслідок яких значно підвищився попит на продукти харчування тривалого зберігання, суб'єкти господарювання – учасники ринку оптової та роздрібною реалізації даних товарів стрімко підвищили ціни на окремі категорії продуктів харчування.

Згідно з наявною у Відділенні інформацією, протягом періоду з 05.03.2020 по 16.03.2020 оптово-відпускні ціни на крупу гречану зросли на 28-51 %, на пшоно – на 24%, на цукор – на 16%. На овочеві культури стрімке та значне підвищення цін відбулося протягом періоду з 11.03.2020 по 16.03.2020. Так, протягом зазначеного періоду оптово-відпускні ціни на картоплю зросли на 56-59 %, на капусту білокачанну – на 96 %, на цибулю – на 84-105 %, на моркву – на 51-100%, на буряк – на 35-40%.

Зазначені продукти входять до набору продуктів харчування для основних соціальних і демографічних груп населення, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 780 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення», та містяться у споживчому кошику (далі – Споживчий кошик).

За результатами аналізу наявної у Відділенні інформації встановлено, що ТОВ Агрофірма «ВЕСНА», ПСП «АМАРАНТ АГРО» та ТОВ «Перспектива» протягом 18-19 березня 2020 року одночасно підвищили відпускні ціни на капусту, яку реалізували

для торгових мереж на території м. Києва та Київської області, зокрема: ЕКО-маркет, NOVUS, Велика Кишеня та Велмарт, BILLA, АТБ, Сільпо, VARUS, METRO Cash & Carry, Ашан, Фора (далі – Мережі продуктових магазинів).

Так, ТОВ Агрофірма «ВЕСНА» 18.03.2020 здійснювало реалізацію капусти до торгових мереж на 50% дорожче, ніж до цього, зокрема 13.03.2020, а 19.03.2020 - на 112,14% дорожче, ніж 13.03.2020.

ПСП «АМАРАНТ АГРО» 18.03.2020 здійснювало реалізацію капусти до торгових мереж на 46,9% дорожче, ніж до цього, зокрема 17.03.2020, а 19.03.2020 - на 136,7% дорожче, ніж 17.03.2020.

ТОВ «Перспектива» 18.03.2020 здійснювало реалізацію капусти до торгових мереж на 39,3% дорожче, ніж 17.03.2020, а 19.03.2020 - на 125,5% дорожче, ніж 17.03.2020.

Крім того, Відділенням встановлено, що ТОВ «Ренет 17», ТОВ «Агро-Спарта» та ПП «Інтер овочі» у другій половині березня 2020 року одночасно підвищили відпускні ціни на капусту та цибулю, що реалізували Мережам продуктових магазинів.

Так, ТОВ «Ренет 17» протягом періоду з 20 до 24 березня 2020 року здійснювало реалізацію капусти до торгових мереж на 25,7% дорожче, ніж до цього, зокрема протягом 11-16 березня 2020 року, а протягом 26-31 березня 2020 року - на 109,7% дорожче, ніж протягом періоду з 11 до 16 березня 2020 року. Крім того, ТОВ «Ренет 17» 19 березня 2020 року здійснювало реалізацію цибулі до торгових мереж на 43% дорожче, ніж до цього, зокрема 17.03.2020, 20 березня 2020 року – на 76,2% дорожче, ніж 17.03.2020, а 21.03.2020 - на 102,5% дорожче, ніж 17.03.2020.

ТОВ «Агро-Спарта» 20.03.2020 здійснювало реалізацію капусти до торгових мереж на 25,7% дорожче, ніж до цього, зокрема 07.03.2020; 25.03.2020 – на 37,14% дорожче, ніж 07.03.2020, а 26.03.2020 - на 71,4% дорожче, ніж 07.03.2020. Разом з тим, цибулю ТОВ «Агро-Спарта» до Мереж продуктових магазинів поставляло 19.03.2020 за ціною, що на 43% дорожча, ніж була до цього, зокрема 13.03.2020, а 21.03.2020 – на 102,5% дорожча, ніж була 13.03.2020.

ПП «Інтер овочі» 18.03.2020 здійснювало реалізацію капусти до Мереж продуктових магазинів на 40,9% дорожче, ніж до цього, зокрема 17.03.2020, 19.03.2020 – на 124,5% дорожче, ніж 17.03.2020, а 20.03.2020 – на 116% дорожче, ніж 17.03.2020. Також, ПП «Інтер овочі» підвищило відпускну ціну на цибулю, зокрема 20.03.2020 ціна на вказаний товар становила на 97,8% вище, ніж була 13.03.2020, а 21.03.2020 – на 99,2% дорожча, ніж 13.03.2020.

Одночасно, Відділенням встановлено, що ТОВ «МАКІ-ТРЕЙД» та ТОВ «БІЗНЕС ГРУП Д» протягом 23-24 березня 2020 року одночасно підвищили ціни на картоплю українського виробництва, що постачалась зазначеними суб'єктами господарювання до Мереж продуктових магазинів.

Так, 24.03.2020 ціна на картоплю ТОВ «МАКІ-ТРЕЙД», яку воно реалізувало ТОВ «АТБ-Маркет», зросла на 43,1 % порівняно з попереднім періодом поставки, зокрема 03.03.2020. Крім того, 26.03.2020 ТОВ «МАКІ-ТРЕЙД» поставило ТОВ «АТБ-Маркет» капусту за ціною, що є вищою на 80,4% ніж ціна, за якою воно реалізувало зазначений товар 03.03.2020.

В свою чергу, ТОВ «БІЗНЕС ГРУП Д» 24 березня 2020 року реалізувало ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет» картоплю українського виробництва за ціною, що перевищує попередню (16.03.2020) на 37,5%, а для ТОВ «Новус Україна» протягом періоду з 23.03.2020 по 27.03.2020 реалізувало картоплю українського виробництва за ціною, що вища на 23,53%, ніж була станом на 16.03.2020.

Внаслідок підвищення суб'єктами господарювання, що здійснюють поставки продуктів харчування до Мереж продуктових магазинів (далі – Постачальники) оптово-відпускних цін на свою продукцію, Мережі продуктових магазинів також підвищили роздрібні ціни на продукти харчування, зокрема капусту, цибулю та картоплю.

На підставі доручення Голови Антимонопольного комітету України від 03.04.2020 № 13-01/311 та службового доручення голови Відділення від 03.04.2020 № 60-03/12сд працівниками Антимонопольного комітету України та Відділення отримано пояснення від представників суб'єктів господарювання, які здійснюють поставки продуктів харчування до Мережі продуктових магазинів, про що складені відповідні протоколи від 07.04.2020, від 13.04.2020, від 15.04.2020 та від 22.04.2020.

Як зазначили представники Постачальників, основною причиною дорожчання овочів є підвищення вартості зберігання, збільшення втрат під час зберігання (псування товару), що пов'язано з нетиповими погодними умовами літнього сезону 2019 року, внаслідок яких урожай овочів гірше зберігався, ніж за звичайних умов, та з метою задоволення попиту окремі групи овочів, зокрема картопля, імпортувались на територію України з Білорусі, Росії, Казахстану тощо. Крім того, за інформацією, повідомленою Постачальниками, підвищення вартості продукції відбулось також у зв'язку із підвищенням закупівельних цін та збільшенням витрат на логістику.

Так, згідно з інформацією, повідомленою Постачальниками, з середини березня 2020 року збільшились замовлення поставок продукції від всіх Мереж продуктових магазинів, з якими існували господарські відносини, що було спричинено значним підвищенням попиту на товари з боку кінцевих споживачів продукції.

При цьому, починаючи з середини березня 2020 року у Постачальників значно знизилась залишки продукції, зокрема картоплі, цибулі та моркви.

Водночас, відповідно до протоколів від 07.04.2020, від 13.04.2020, від 15.04.2020 та від 22.04.2020 про надання пояснень від представників суб'єктів господарювання, які здійснюють поставки продуктів харчування до торгових мереж на території м. Києва та Київської області, на підвищення оптово-відпускних цін Постачальників на зазначені вище групи товарів вплинули логістичні проблеми, які мали місце в період дії карантину, а саме: подорожчання транспортних витрат та необхідність залучення додаткового власного транспорту Постачальниками для доставлення працівників до місця роботи під час дії карантинних заходів та обмеження руху громадського транспорту, ускладнення найму працівників, які пересортовували овочі, недостатньо спрогнозовані товарні запаси, збільшення витрат на фасування продукції, підвищення рівня забезпеченості персоналу, зокрема осіб, що супроводжують товар, засобами індивідуального захисту та дезінфекційними засобами тощо.

Отже, згідно з інформацією, наданою учасниками ринку, стрімке підвищення цін на продукцію відбулось внаслідок зростання їх витрат на забезпечення дотримання обмежувальних заходів під час карантину, а також зберігання та логістику товарів.

В умовах пандемії коронавірусу COVID-19 держава здійснює всіх максимально можливих заходів, що покликані на мінімізацію наслідків такої хвороби.

Відповідно до Постанови встановлено карантин на усій території України з 12 березня до 31 липня 2020 року.

В умовах пандемії коронавірусу COVID-19 проблеми постачання харчових продуктів є спільними для всіх країн, особливо для тих, що залежні від імпорту.

Таким чином, у зв'язку з припиненням у березні-квітні 2020 року транспортного сполучення на державних кордонах виникли проблеми з постачанням харчових продуктів імпортного походження.

В межах запроваджених Заходів більшість громадян України вимушені залишатись в ізоляції, при цьому позбавлені можливості харчуватися в закладах громадського харчування та можуть придбати продукти лише в закладах торгівлі продуктами харчування.

Отже, ситуація, яка склалася у зв'язку із запровадженням Заходів, призвела до обмеження кола учасників ринків виробництва та реалізації продуктів харчування, які забезпечували пропозицію продуктів харчування, що створило умови на ринках реалізації харчових продуктів для можливості підвищення цін виробниками, Постачальниками та Мережами продуктових магазинів.

При цьому, за наявною у Відділенні інформацією, інші об'єктивні чинники, які б

могли спричинити стрімке зростання оптово-відпускних цін Постачальників на зазначені групи товарів, відсутні.

Таким чином, за звичайних умов, у разі відсутності перерахованих вище заходів та обставин, суб'єкти господарювання – учасники ринків виробництва та реалізації продуктів харчування, не мали б інших об'єктивних причин для підвищення вартості продукції.

Підвищення цін на продукти харчування учасниками всіх ланок ринку реалізації цих продуктів в період дії карантину, коли переважна більшість громадян має обмежені кошти, призвело до придбання споживачами продуктів харчування, що входять до Споживчого кошика, за завищеними цінами. В свою чергу зазначене може свідчити про необґрунтоване підвищення учасниками всіх ланок ринку реалізації продуктів харчування цін на такі продукти з метою отримання надприбутків.

Наведені дії Постачальників, у випадку відсутності інших об'єктивних причин для вчинення таких дій, можуть свідчити про узгодження своєї поведінки під час встановлення цін на продукти харчування, що входять до Споживчого кошика, в період запровадження Заходів.

Відповідно до частини третьої статті 6 та пункту 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними узгодженими діями суб'єктів господарювання вважається вчинення суб'єктами господарювання схожих дій (бездіяльності) на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій (бездіяльності).

Отже, дії ТОВ «Перспектива» (ідентифікаційний код юридичної особи 30074506), ПСП «АМАРАНТ АГРО» (ідентифікаційний код юридичної особи 32461889), ТОВ Агрофірма «ВЕСНА» (ідентифікаційний код юридичної особи 30593952), ПП «Інтер овочі» (ідентифікаційний код юридичної особи 41803091), ТОВ «РЕНЕТ 17» (ідентифікаційний код юридичної особи 41378498), ТОВ «АГРО-СПАРТА» (ідентифікаційний код юридичної особи 41680429), ТОВ «БІЗНЕС ГРУП Д» (ідентифікаційний код юридичної особи 39436712) та ТОВ «МАКІ-ТРЕЙД» (ідентифікаційний код юридичної особи 41857147), які полягають у одночасному підвищенні цін на продукти харчування, що входять до Споживчого кошика, під час запровадження Заходів, містять ознаки порушення, передбаченого частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення схожих дій на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій (бездіяльності).

Враховуючи вищевикладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зменшення негативних наслідків коливання цін, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

Суб'єктам господарювання, які здійснюють постачання продуктів харчування, зокрема капусти, цибулі та картоплі, до Мереж продуктових магазинів, вжити заходів щодо покращення стану конкуренції на ринку оптової реалізації продуктів харчування шляхом:

1. Утримання від дій, що можуть привести до обмеження реалізації продуктів харчування, які мають соціальну значимість та входять до Споживчого кошика, в мережі продуктових магазинів за відсутності альтернативних джерел придбання цих продуктів харчування таким чином, щоб збалансувати пропозиції таких товарів під час значного підвищення попиту з боку Мереж продуктових магазинів та інших покупців зазначених товарів, що, в свою чергу, сприятиме встановленню більш доступних цін на продукти харчування, які входять до споживчого кошика.

2. Здійснення заходів щодо вдосконалення процедур, спрямованих на забезпечення логістичних можливостей, які б гарантували безперебійний ланцюг поставки продуктів харчування в мережі продуктових магазинів шляхом (але не виключно) вдосконалення прогнозування попиту на продукцію, яка постачається в мережі, та витрат на здійснення закупівельної діяльності, діагностики утримуваних запасів тощо.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Північне міжбласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України протягом **10-ти календарних днів з дня їх отримання**.

З метою оперативного отримання інформації щодо розгляду рекомендацій, відповідь прошу надіслати на електронну адресу kv@amcu.gov.ua з дублюванням відправки листа поштою.

**Голова адміністративної колегії -
Голова відділення**

О. Хмельницький